

บทเรียน
เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำ
รายวิชา ท ๒๑๑๐๒ ภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

นายเถวียน รินทร์

โรงเรียนน้ำคำวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๘
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

ในกระบวนการเรียนการสอน การจัดทำบทเรียนประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งเพราะจะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นไปตามหลักการของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนน้ำคำวิทยา บทเรียนที่จัดทำขึ้นนี้เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นทักษะกระบวนการต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาเนื่องจากวิชาภาษาไทย เป็นวิชาที่เน้นทักษะสำคัญทั้ง ๔ ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ดังนั้น การดำเนินกิจกรรมตามบทเรียน จึงเป็นการสร้างบรรยากาศในการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ทั้งยังได้เสริมคุณธรรม จริยธรรมการเรียนรู้ และพฤติกรรมการเรียน โดยสอดแทรกการเป็นผู้นำ ผู้ตาม จากการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ให้นักเรียนรู้หลักการอยู่ร่วมกันในสังคม จำเป็นต้องมีผู้นำและผู้ตามที่ดี รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย และรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล

ข้าพเจ้าได้พัฒนาบทเรียน เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำฉบับนี้มาโดยลำดับ ได้ปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องให้สมบูรณ์ โดยได้รับความกรุณาจาก นายสวาสดี อินธิสร ผู้อำนวยการโรงเรียนน้ำคำวิทยา และนายปฎิวัติ บุญเย็น ปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการโรงเรียนน้ำคำวิทยา ขอขอบคุณครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโรงเรียนน้ำคำวิทยาทุกท่าน รวมทั้งกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยจากโรงเรียนอื่นๆ ที่ได้นำบทเรียน เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำ ของข้าพเจ้าไปใช้ และขอขอบพระคุณผู้ที่มีนามปรากฏในบรรณานุกรมทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

นายเถวียน รินทร์
ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ.....	๗
สารบัญ.....	๗
บทเรียน เรื่อง คำนาม	๑
บทเรียน เรื่อง คำสรรพนาม	๘
บทเรียน เรื่อง คำกริยา.....	๑๔
บทเรียน เรื่อง คำวิเศษณ์.....	๒๒
บทเรียน เรื่อง คำบุพบท	๒๕
บทเรียน เรื่อง คำสันธาน	๓๕
บทเรียน เรื่อง คำอุทาน.....	๔๑
บรรณานุกรม.....	๔๖

บทเรียน เรื่อง คำนาม

ใบความรู้ที่ ๑

เรื่อง ความหมาย ประเภท และหน้าที่ของคำนาม

ความหมายของคำนาม

คำนาม หมายถึง คำที่บ่งบอกชื่อของคน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ อาการ
สภาพและลักษณะ ทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม

ตัวอย่าง :

ชื่อคน เช่น นางหนูแดง นายแสงทอง นายทองดี ฯลฯ

ชื่อสัตว์ เช่น ช้าง ม้า เป็ด ไก่ นก ฯลฯ

ชื่อสิ่งของ เช่น สมุด โต๊ะ เสื้อ พัดลม ผ้าห่ม ฯลฯ

ชื่อสถานที่ เช่น โรงเรียน บ้านพักครู สถานีรถไฟ ฯลฯ

ชื่ออาการ เช่น การกิน การนอน ความเจริญ ฯลฯ

ชื่อสภาพ เช่น ความร้อน ความหนาว ฯลฯ

ที่เป็นลักษณะ เช่น บ้าน ๓ หลัง นาฬิกา ๒ เรือน ฯลฯ

ประเภทของคำนาม

คำนามแบ่งออกได้ ๕ ประเภท คือ

๑. **सामानยนาม** คือ คำนามทั่วไป ไม่ระบุ ไม่เฉพาะเจาะจง เช่น คน รถ จังหวัด ประเทศ ไม่ได้หมายถึงใคร คนใดคนหนึ่ง หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นต้น
๒. **วิสามานยนาม** คือ คำนามที่เฉพาะเจาะจงให้แน่ชัดลงในว่าหมายถึงอะไร เช่น นายดี อีเหเนา ครูเชย วัดสว่างอารมณ์ เป็นต้น
๓. **ลักษณะนาม** คือ คำนามที่ทำหน้าที่ประกอบนามอื่น เพื่อบอกรูปร่าง ลักษณะ ขนาด เช่น ช้าง ๑ โขลง พระภิกษุ ๒ รูป เป็นต้น
๔. **สมุหนาม** คือ นามที่อยู่รวมกันเป็นหมู่ เป็นกลุ่ม เช่น ผุ่จนก ผุ่ปลา กลุ่มชน โขลงช้าง เป็นต้น
๕. **อาการนาม** คือ คำเรียกสิ่งที่ไม่มืรูปร่าง ไม่มีขนาด แต่จะมีคำว่า “การ และความ” นำหน้า เช่น การกิน การเดิน ความรู้ ความสวย เป็นต้น

หน้าที่และการใช้คำนาม

หน้าที่และการใช้คำนาม มีดังนี้

๑. เป็นประธานของประโยค เช่น
 - ครูสอนนักเรียน
 - นักเรียนอ่านหนังสือ
๒. เป็นกรรมของประโยค เช่น
 - นกจิกหนอน
 - หมากัดแมว
๓. ทำหน้าที่ขยายคำนามอื่น เช่น
 - ค.ญ.พรวดีนักเรียนชั้น ม.๑ สอบได้ที่ ๑
 - ดอกดาวเรืองหน้าบ้านสวยงามมาก
๔. ขยายคำกริยา บอกสถานที่หรือทิศทาง เช่น
 - คุณยายนอนอยู่บ้าน
 - เขาไปโรงเรียน
๕. คำนามบอกเวลา ใช้ขยายกริยาหรือขยายคำนามอื่น ๆ เช่น
 - อากาศหนาวจัดเวลากลางคืน
 - อากาศร้อนจัดเวลากลางวัน
๖. ใช้สำหรับเรียกขาน เช่น
 - คุณครูครับ ครูจะไปไหนครับ
 - หนูจ๋า ตั้งใจเรียนนะจ๊ะ
๗. คำนามที่เป็นส่วนเติมเต็มให้กริยา ได้แก่คำว่า เป็น เหมือน คล้าย เท่า คือ ซึ่งไม่จัดว่าเป็นกรรมของกริยานั้น ๆ เช่น
 - เธอเหมือนน้องฉันมาก
 - เขาเป็นนักเรียนนอก

ใบงานที่ ๑ เรื่อง คำนาม กลุ่มที่ ชั้น ม. ๑

คำชี้แจง : นักเรียนทุกกลุ่มเติมคำในช่องว่างต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. คำนาม หมายความว่า

.....

แบ่งออกเป็น.....ประเภท ได้แก่.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒. จงระบุหน้าที่ของคำนาม โดยสังเขป พร้อมตัวอย่าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เฉลยใบงานที่ ๑

ข้อ ๑

คำนาม หมายถึง คำที่บ่งบอกชื่อของคน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ อาการ สภาพและลักษณะ ทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม

คำนามแบ่งออกได้ ๕ ประเภท คือ

๑. สามานยนาม
๒. วิสามานยนาม
๓. ลักษณะนาม
๔. สมุหนาม
๕. อาการนาม

ข้อ ๒

หน้าที่ของคำนาม มีดังนี้

๑. เป็นประธานของประโยค เช่น ครูสอนนักเรียน
๒. เป็นกรรมของประโยค เช่น นกจิกหนอน
๓. ทำหน้าที่ขยายคำนามอื่น เช่น ดอกดาวเรืองหน้าบ้านสวยงามมาก
๔. ขยายคำกริยา บอกสถานที่หรือทิศทาง เช่น คุณยายนอนอยู่บ้าน
๕. คำนามบอกเวลา ใช้ขยายกริยาหรือขยายคำนามอื่น ๆ เช่น
อากาศหนาวจัดเวลากลางคืน
๖. ใช้สำหรับเรียกขาน เช่น คุณครูครับ ครูจะไปไหนครับ
๗. คำนามที่เป็นส่วนเติมเต็มให้กริยา เช่น เธอเหมือนน้องฉันมาก

ข้อ ๓ อยู่ในดุลยพินิจของผู้สอน

แบบประเมินการปฏิบัติตามใบงาน เรื่อง คำนาม กลุ่มที่

ลำดับ ที่	รายการที่ประเมิน	ระดับคะแนน					หมายเหตุ
		๕	๔	๓	๒	๑	
๑	เติมคำ / ตอบคำถามได้สมบูรณ์ถูกต้อง						
๒	ใช้ภาษาและเขียนหนังสือได้ถูกต้อง						
๓	ความสะอาดเรียบร้อย						
๔	ความร่วมมือกิจกรรมกลุ่ม						
รวม							
คะแนนรวมที่ได้							

ลงชื่อผู้ประเมิน

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บทเรียน เรื่อง คำสรรพนาม

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง คำสรรพนาม

ความหมายของคำสรรพนาม

คำสรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนคำนามเพื่อไม่ต้องกล่าวคำนามนั้นซ้ำอีก

ประเภทของคำสรรพนาม

คำสรรพนาม แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

๑. บุรุษสรรพนาม (สรรพนามใช้แทนบุคคล) คือ สรรพนามที่ใช้แทนการพูดจา แบ่งเป็น ๓ ประเภท คือ

- สรรพนามบุรุษที่ ๑ ใช้แทนตัวผู้พูด เช่น ฉัน ผม ข้าพเจ้า ข้า ตู
อ้อ ข้อย เป็นต้น

- สรรพนามบุรุษที่ ๒ ใช้แทนตัวผู้ฟัง หรือผู้ที่เราพูดด้วย เช่น เธอ
เอ็ง มึง คุณ เธอ ได้เท่า พระองค์ พระคุณเจ้า ท่าน เป็นต้น

- สรรพนามบุรุษที่ ๓ ใช้แทนผู้ที่กล่าวถึง เช่น เขามัน ท่าน หล่อน
พระองค์ เป็นต้น

๒. ประพันธสรรพนาม (สรรพนามที่ใช้เชื่อมประโยค) สรรพนามชนิดนี้
เราจะพบในประโยคความซ้อนมักมีคำว่า ผู้ ที่ ซึ่ง อัน ผู้ที่ ผู้ซึ่ง

ตัวอย่าง

ฉันชอบบ้านที่อยู่ริมคลอง

กระท่อมอันเก่าแก่เป็นที่อยู่ของเขา

นักวิทยาศาสตร์ผู้มีความสามารถควรได้รับรางวัล

๓. ปฤจฉาสรรพนาม (สรรพนามใช้ถาม) คำสรรพนามพวกนี้ได้แก่คำว่า
ใคร อะไร ไหน ผู้ใด อย่างไร สิ่งใด ฯลฯ

ตัวอย่าง

ใครมา

อะไรอยู่ในกระเป๋า

ผู้ใดอยู่ในห้องนั้น

๔. วิภาคสรรพนาม (สรรพนามบอกความชี้ชี้ หรือแบ่งพวก หรือรวมพวก)
สรรพนามพวกนี้ได้แก่คำว่า ต่าง บ้าง กัน เป็นต้น

ตัวอย่าง

เด็กคู่นั้นรักกันจริง

นักกีฬาต่างแสดงฝีมือเต็มที่

นักเรียนบ้างอ่านหนังสือบ้างเล่น

๕. นิยมสรรพนาม (สรรพนามใช้ชี้ระยะ) เป็นสรรพนามชี้เฉพาะเพื่อป้องกัน
ให้ชัดเจนได้แก่คำว่า นี่ นี นั่น โน้น อย่างนี้ อย่างนั้น อย่างโน้น ทั้งนี้ ฯลฯ

ตัวอย่าง

นั่นสถานีอนามัย

โน้นคือดอยสุเทพ

นี่คือบ้านของคุณป้า

๖. อนิยมสรรพนาม (สรรพนามบอกความไม่เจาะจง) สรรพนามพวกนี้
มีรูปซ้ำกับสรรพนามที่ใช้ถาม แต่จะใช้ในประโยคที่มีความหมาย
แสดงความไม่แน่นอน ไม่ใช่คำถาม

ตัวอย่าง

อะไรฉันก็กินได้

ผู้ใดจะไม่ไปก็ได้ล่ะ

ใคร ๆ ก็ชอบละครเรื่องนี้

๗. สรรพนามใช้เน้นนามที่อยู่ข้างหน้า เป็นคำสรรพนามบุรุษต่าง ๆ ที่เรียงไว้
หลังคำนามเน้นความรู้สึกของผู้พูด

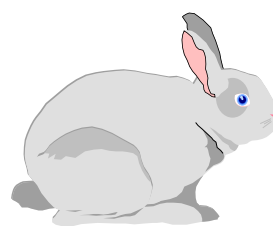
ตัวอย่าง

พรเพ็ญเธอเป็นคนสวย
หยก แกลไปช่วยขนถ่านให้ด้วยนะ
เจ้าต่างมันชอบเห่าคนใส่เสื้อลาย
คุณยายท่านเป็นห่วงหลานสาวมาก
เพื่อน ๆ ของลูก เขาจะมาสนุกกันทุกวัน

หน้าที่และการใช้คำสรรพนาม

คำสรรพนาม ทำหน้าที่ต่าง ๆ ในประโยค ดังนี้

๑. เป็นประธานของประโยค เช่น
ฉันกำลังทำการบ้าน
เธอเป็นหัวหน้าเวร
ใครเป็นนักร้องขวัญใจวัยรุ่น
๒. เป็นกรรมหรือผู้รับใช้ในประโยค เช่น
คุณพ่อคุณแม่อบรมพวกเราเสมอ ๆ
ครูให้ฉันและเพื่อนเชิญธงชาติ
คุณยายให้น้องไปซื้อหมากพลูที่ตลาด
๓. เป็นส่วนเติมเต็มของประโยค เช่น
คุณเป็นใครกันแน่
ประธานชมรมวัฒนธรรมคือเธอนี่เอง
คนนั้นคล้ายเธอมาก

เฉลยใบงานที่ ๑

เติมคำในช่องว่างดังนี้

๑. คำสรรพนาม หมายความว่า คำที่ใช้แทนคำนามที่เคยกล่าวมาแล้วครั้งหนึ่ง เพื่อไม่ให้ซ้ำซากซึ่งไม่เพราะเหตุ
๒. คำสรรพนาม มี ๗ ประเภท ได้แก่
 ๑. บุรุษสรรพนาม
 ๒. ประพันธสรรพนาม
 ๓. ปฤจฉาสรรพนาม
 ๔. วิภาคสรรพนาม
 ๕. นิยมสรรพนาม
 ๖. อนิยมสรรพนาม
 ๗. สรรพนามใช้เน้นนามที่อยู่ข้างหน้า
๓. หน้าที่ของคำสรรพนาม โดยสังเขป ดังนี้
 ๑. เป็นประธานของประโยค เช่น
ฉันกำลังทำการบ้าน
 ๒. เป็นกรรมหรือผู้รับใช้ในประโยค เช่น
คุณพ่อคุณแม่อบรมพวกเราเสมอ ๆ
 ๓. เป็นส่วนเติมเต็มของประโยค เช่น
คุณเป็นใครกันแน่
๔. เติมคำในช่องว่างดังนี้
 - ๑) “ พี่พงศ์ค่ะ ใคร มาร้องเรียก พี่ อยู่หน้าบ้านแน่ะ ”
“ จักรีนี น้อง ไปเชิญ เขา เข้ามาในบ้านก่อนซิ พี่ อาบน้ำเกือบเสร็จแล้ว ”
 - ๒) “ คุณ เป็นเจ้าของบ้านนี้หรือครับ ”
“ ใช่ครับ นี่บ้าน ผม เอง มีเรื่องอะไรครับ ”
“ ตำรวจ ให้มาบอกว่า เด็กบ้านนี้ถูกรถชนที่ตลาดครับ ”

แบบประเมินการปฏิบัติตามใบงาน กลุ่มที่

ลำดับ ที่	รายการที่ประเมิน	ระดับคะแนน					หมายเหตุ
		๕	๔	๓	๒	๑	
๑	เติมคำในช่องว่างได้สมบูรณ์ถูกต้อง						
๒	ใช้ภาษาและเขียนหนังสือได้ถูกต้อง						
๓	ความสะอาดเรียบร้อย						
๔	ความร่วมมือในกิจกรรมกลุ่ม						
รวม							
คะแนนรวมที่ได้							

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บทเรียน เรื่อง คำกริยา

ใบความรู้ที่ ๑

เรื่อง ความหมาย ประเภทและหน้าที่ของคำกริยา

ความหมายของคำกริยา

คำกริยา หมายถึง คำที่แสดงอาการ หรือการกระทำของคำนามและคำสรรพนาม เช่นคำว่า ยืน นอน นั่ง เดิน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด เป็นต้น

ประเภทของคำกริยา

คำกริยาแบ่งออกได้ ๔ ประเภท คือ

๑. สกรรมกริยา คือ กริยาที่ต้องการกรรมมารับ จึงจะได้ใจความสมบูรณ์ ตัวอย่าง เช่น

- ฉัน กินข้าว
- เธอ เขียนจดหมาย
- แม่ค้า ขายข้าวแกง

๒. อกรรมกริยา คือ กริยาที่มีความหมายสมบูรณ์ในตัว ไม่ต้องการกรรมมารับ ตัวอย่าง เช่น

- ครู ยืน ในห้อง
- เธอ เดินไป โรงเรียน
- ต้นไม้ โคน ช้างถนน

๓. **วิกตรรกวิทยา (กริยาอาศัยส่วนเติมเต็ม)** คือ กริยาที่ไม่มีความหมายในตัวเอง ใช้ประกอบประธานตามคำพังไม่ได้ จะต้องมีคำนาม คำสรรพนาม หรือคำวิเศษณ์มาขยาย จึงจะได้ความ กริยาพวกนี้ได้แก่คำว่า **เป็น เหมือน เท่า คล้าย คือ เสมือน ดูจ ประหนึ่ง ราวกับ เพียงดัง เปรียบเหมือน อุปมาเหมือน**
ตัวอย่าง เช่น

- ผม เป็น ครู
- แมว คล้าย เสือ
- รูปร่าง ราวกับ ยักษ์
- เขาทำงาน ประดุจ เครื่องจักร

๔. **กริยาช่วยหรือกริยานุเคราะห์** คือ กริยาที่ทำหน้าที่ช่วยกริยาอื่นในประโยค ให้แสดงความหมายบอกกาล เช่น

บอกปัจจุบันกาล

- เขา กำลัง ทำงาน
- เธอ ยัง เรียน อยู่

บอกอดีตกาล

- เขา ได้ ทำงานแล้ว
- เธอ เคย ไปที่ไหนบ้าง

บอกอนาคตกาล

- เขา จะ เรียนต่อที่ไหน
- ผม จะ ไปพบคุณในวันพรุ่งนี้

หน้าที่ของคำกริยาและตัวอย่างการใช้คำกริยา

หน้าที่ของคำกริยา มีดังนี้

๑. ทำหน้าที่เป็นประธาน

ตัวอย่าง นั่งมาก ทำให้ปวดหลัง
 อ่านดั่ง ๆ เป็นดีแน่

๒. ทำหน้าที่เป็นกรรม

ตัวอย่าง เขารัก เรียน มากกว่ารัก เล่น
 เขาชอบ กินจุบจิบ

๓. ทำหน้าที่เป็นตัวแสดงในภาคแสดงของประโยค

ตัวอย่าง นักเรียนทุกคน ควรอนุรักษ์ ธรรมชาติ
 พวกเราพัฒนา โรงเรียนของเรา

๔. ทำหน้าที่เป็นส่วนขยาย

ตัวอย่าง ขยายประธาน เช่น ดอกมะลิร้อยมาลัย บูชาแม่

ตัวอย่าง ขยายกริยา เช่น นักเรียนเดินเล่นตอนเช้า

ใบงานที่ ๑ กลุ่มที่.....ชั้น ม.๑

เลขที่	รายชื่อสมาชิก	ตำแหน่ง	หมายเหตุ

คำชี้แจง : นักเรียนทุกกลุ่มเติมคำในช่องว่างต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. คำกริยา หมายความว่า

.....

.....

.....

๒. คำกริยา มี.....ประเภท ได้แก่.....

.....

.....

๓. จงระบุน้ำหนักของคำกริยา โดยสังเขป พร้อมตัวอย่าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๔. นักเรียนแต่ละกลุ่มระบุคำกริยาและประเภทลงในตารางต่อไปนี้ (ตามตัวอย่าง) ให้ถูกต้อง		
ประโยค	คำกริยา	ประเภทของคำกริยา
ตัวอย่าง : แมวกินปลา	กิน	สกรรมกริยา
๑) ฉันไปโรงเรียน		
๒) แดงเหมือนพ่อมาก		
๓) แม่ซื้อปลาจากตลาด		
๔) เจ้าต่างวิ่งเร็วมาก		
๕) ประตูบ้านเปิดแต่เช้า		
๖) แม่เปิดประตูตอนเช้า		
๗) แมวนอนใกล้หน้าต่าง		
๘) เขาเป็นนักกีฬาที่เก่งมาก		
๙) นกเกาะบนต้นไม้		
๑๐) ฉันมีสวนมะพร้าวสิบไร่		
๕. จงเติมคำกริยาลงในช่องว่างให้เหมาะสม		
๑) ขนม.....อยู่บนโต๊ะ		
๒) ความจริง.....สิ่งไม่.....		
๓) ยาย.....ข้าวหลาม		
๔) ตำรวจ.....ผู้ร้ายแล้ว		
๕) นักเรียนต้อง.....หนังสือทุกวัน		

เฉลยใบงานที่ ๑

๑. คำกริยา หมายความว่า คำที่แสดงอาการ หรือการกระทำของคำนามและคำสรรพนาม เช่นคำว่า ยืน นอน นั่ง เดิน กิน ดื่ม ทำ พุด คิด เป็นต้น

๒. คำกริยา มี ๔ ประเภท ได้แก่

๑. สกรรมกริยา
๒. อกรรมกริยา
๓. วิกตรรถกริยา
๔. กริยาช่วยหรือกริยานุเคราะห์

๓. หน้าทีของคำกริยา โดยสังเขป พร้อมตัวอย่าง

๑. ทำหน้าที่เป็นประธาน

ตัวอย่าง นั่งมาก ทำให้ปวดหลัง
 อ่านดั่ง ๆ เป็นดีแน่

๒. ทำหน้าที่เป็นกรรม

ตัวอย่าง เขารัก เรียน มากกว่ารัก เล่น
 เขาชอบ กินจุบจิบ

๓. ทำหน้าที่เป็นตัวแสดงในภาคแสดงของประโยค

ตัวอย่าง นักเรียนทุกคน ควรอนุรักษ์ ธรรมชาติ
 พวกเราพัฒนา โรงเรียนของเรา

๔. ทำหน้าที่เป็นส่วนขยาย

ตัวอย่าง ขยายประธาน เช่น ดอกมะลิร้อยมาลัย บูชาแม่

ตัวอย่าง ขยายกริยา เช่น นักเรียนเดินเล่นตอนเช้า

๔. คำกริยาและประเภทของคำกริยา

ประโยค	คำกริยา	ประเภทของคำกริยา
ตัวอย่าง : แมวกินปลา	กิน	สกรรมกริยา
๑) ฉันไปโรงเรียน	ไป	อกรรมกริยา
๒) แดงเหมือนพ่อก	เหมือน	วิกตรรกกริยา
๓) แม่ซื้อปลาจากตลาด	ซื้อ	สกรรมกริยา
๔) เจ้าต่างวิ่งเร็วมาก	วิ่ง	อกรรมกริยา
๕) ประตูบ้านเปิดแต่เช้า	เปิด	อกรรมกริยา
๖) แม่เปิดประตูตอนเช้า	เปิด	สกรรมกริยา
๗) แมวนอนใกล้หน้าต่าง	นอน	อกรรมกริยา
๘) เขาเป็นนักกีฬาที่เก่งมาก	เป็น	วิกตรรกกริยา
๙) นกเกาะบนต้นไม้	เกาะ	อกรรมกริยา
๑๐) ฉันมีสวนมะพร้าวสิบไร่	มี	สกรรมกริยา
๕. คำกริยาที่ควรเติมในช่องว่าง หรืออยู่ในดุลยพินิจของผู้สอน		
๑) ขนมหางอยู่บนโต๊ะ		
๒) ความจริงเป็นสิ่งไม่ตาย		
๓) ยายป้อนข้าวหลาน		
๔) ตำรวจจับผู้ร้ายแล้ว		
๕) นักเรียนต้องอ่านหนังสือทุกวัน		

แบบประเมินการปฏิบัติตามใบงาน กลุ่มที่

ที่	รายการที่ประเมิน	ระดับคะแนน					หมายเหตุ
		๕	๔	๓	๒	๑	
๑	บอกความหมายและประเภท ของคำกริยาได้สมบูรณ์ถูกต้อง						
๒	บอกหน้าที่และใช้คำกริยาได้ถูกต้อง						
๓	ความสะอาดเรียบร้อย						
๔	ความร่วมมือในกิจกรรมกลุ่ม						
รวม							
คะแนนรวมที่ได้							

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บทเรียน เรื่อง คำวิเศษณ์

ใบความรู้ที่ ๑

เรื่อง ความหมาย ประเภท และหน้าที่ของคำวิเศษณ์

ความหมายของคำวิเศษณ์

คำวิเศษณ์ หมายถึง คำที่มีความหมายบ่งชี้ลักษณะต่าง ๆ เช่น ขนาด
 สันฐาน (รูปทรง) สี กลิ่น รส นอกจากนี้ยังบ่งชี้ สถานที่ ปริมาณ จำนวน เป็นต้น

ประเภทของคำวิเศษณ์

คำวิเศษณ์ แบ่งออกเป็น ๘ ประเภท คือ

๑. **ลักษณวิเศษณ์** คือคำวิเศษณ์บอกลักษณะ ชนิด สี ขนาด สันฐาน เสียง
 อาการ กลิ่น รส ความรู้สึก ได้แก่คำว่า ชั่ว ดี ขาว ดำ ใหญ่ เล็ก เปรี๊ยะ หวาน ฯลฯ
 ตัวอย่าง

- ฉันมีกระเป๋าใบเล็ก
- ยายดีมีบ้านหลังใหญ่
- ดอกมะลิมีกลิ่นหอม

๒. **กาลวิเศษณ์**คือ คำวิเศษณ์บอกเวลา เช่น เช้า สาย บ่าย เย็น อดีต อนาคต
 ปัจจุบัน ฯลฯ

ตัวอย่าง

- ฉันนอนก่อนฉันจึงตื่นเช้า
- หน้าหนาวนักเรียนมักจะมาสาย
- คนโบราณไม่ชอบทำงานเวลากลางคืน

๓. สถานวิเศษณ์ คือคำวิเศษณ์บอกสถานที่ เช่น บน ล่าง เหนือ ใต้ ใกล้ ไกล ซ้าย ขวา หน้า หลัง ฯลฯ

ตัวอย่าง

- จากทิศเหนือเขาล่องเรือไปทิศใต้
- คนฉลาดอยู่หน้าคนกล้าอยู่หลัง
- รถเร็วชิดขวารถช้าชิดซ้าย

๔. ประมาณวิเศษณ์ คือคำวิเศษณ์บอกปริมาณหรือจำนวน เช่น มาก น้อย ทั้งหมด ทั้งนั้น ทั้งสิ้น และบอกจำนวนนับ เป็นต้น

ตัวอย่าง

- คนอ้วนมักกินจุ
- คนสุขุมหรือมากไม่ดี
- คนทั้งผองเป็นพี่น้อง

๕. นิยมวิเศษณ์ คือคำวิเศษณ์ที่บอกความชี้เฉพาะแน่นอนหรือจำกัดลงไป ได้แก่คำว่า นี้ นั้น โน่น ทั้งนี้ ทั้งนั้น แน่แน่นอนทีเดียว อย่างนี้ อย่างนั้น ฯลฯ

ตัวอย่าง

- บ้านนี้มีคนซื้อไปแล้ว
- ขนมนี่ฉันทำเองทั้งนั้น
- ผลไม้นี้ต้องปลูกเปลือกอย่างนี้

๖. อนิยมวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่บอกความไม่ชี้เฉพาะ ไม่กำหนดแน่นอน ได้แก่คำว่า ไฉ อันไฉ ไย ทำไม อะไร เช่นไร เหตุใด ไหน ฯลฯ (แต่ไม่ใช่คำถาม)

ตัวอย่าง

- คนไหนจะนอนก่อนก็ได้
- ปีนี้เธอมีอายุเท่าไรก็ช่างเธอซิ
- สิ่งใดก็ไม่สำคัญเท่าความสามัคคี

๗. **ปฏิเสธวิเศษณ์** คือวิเศษณ์ที่บอกเนื้อความเป็นคำถามหรือความสงสัย ได้แก่ คำว่า หรือ ไฉน อะไร ทำไม ไหน อย่างไร เช่นใด ฯลฯ

ตัวอย่าง

- ปีนี้เธอมีอายุเท่าไร
- คนไหนไม่ส่งการบ้าน
- สิ่งใดอยู่ในตู้เธอรู้ไหม

๘. **ประติษญวิเศษณ์** คือคำวิเศษณ์แสดงคำขานรับในการเจรจาโต้ตอบ ได้แก่ คำว่า จ้า จ๊ะ ค่ะ ครับ ขอรับ ขา โว้ย ฯลฯ

ตัวอย่าง

- คุณแม่ขา สวัสดีค่ะ
- ท่านขอรับโปรดเมตตาผมเถิด
- คุณครูครับ อธิบายช้าๆ หน่อยครับ

๙. **ปฏิเสธวิเศษณ์** คือคำวิเศษณ์แสดงความปฏิเสธ ได้แก่ คำว่า 'ไม่' 'ไม่ได้' 'หา' 'มิได้' 'ไม่ใช่' 'หาไม่' 'บ่' 'ไม่...มิได้' ฯลฯ

ตัวอย่าง

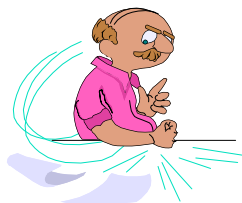
- เขามิได้รักเธอหรอก
- น้องไม่อ่านหนังสือ
- เงินทองมิใช่ของหาง่ายนะลูก

หน้าที่และตัวอย่างการใช้คำพิเศษ

คำพิเศษมักทำหน้าที่เป็นส่วนขยายในประโยคได้แก่

๑. ขยายคำนาม เช่น
บ้านเก่าทาสีใหม่
หนังสือที่คุณแม่ซื้อให้
๒. ขยายคำสรรพนาม เช่น
ชายคนนั้นต้องเป็นเขาแน่
เธอทั้งหลายโปรดดูสบหูหรือ
๓. ขยายคำกริยา เช่น
นกบินสูง
เขาวิ่งเร็ว
๔. ขยายคำพิเศษ เช่น
เด็กคนนั้นกินจุมาก
ฉันทำเองจริงๆ
๕. เป็นคำอาการกริยา หรือกริยาที่ไม่ต้องการกรรม เช่น
ค.ญ. สมหญิงสวย
ค.ช. สมชายหล่อ

ใบงานที่ ๑ กลุ่มที่ ชั้น ม.๑

เลขที่	รายชื่อสมาชิก	ตำแหน่ง	หมายเหตุ

คำชี้แจง : นักเรียนทุกกลุ่มเติมคำในช่องว่างต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. คำวิเศษณ์ หมายถึงความว่า

.....

๒. คำวิเศษณ์ มี.....ประเภท ได้แก่

.....

.....

.....

.....

๓. จงระบุหน้าที่ของคำวิเศษณ์มา ๔ อย่าง ยกตัวอย่างประกอบ

๑.

๒.

๓.

๔.

๔. เติมคำในช่องว่างให้ได้ความสมบูรณ์

๑) ถ้าเรามีร่างกาย..... สุขภาพจิตใจ.....

ก็นับว่าเราเป็นคนโชคดี

๒) วันนี้มีเค้าว่าฝนจะตก..... เพราะท้องฟ้ามืด.....และอากาศชื้น.....

๓) นางงามในวรรณคดีไทยจะต้องมีรูปร่าง.....ผิว.....

ผม.....ท่วงทีกริยา

เฉลยใบงานที่ ๑

เติมคำในช่องว่างดังนี้

๑. คำวิเศษณ์ หมายความว่า คำที่ใช้ขยายอื่น ๆ เพื่อให้มีความชัดเจนขึ้น

๒. คำวิเศษณ์ มี ๕ ประเภท ได้แก่

๑. ลักษณวิเศษณ์	๒. กาลวิเศษณ์
๓. สถานวิเศษณ์	๔. ปริมาณวิเศษณ์
๕. นิยมวิเศษณ์	๖. อนิยมวิเศษณ์
๗. ปฤจฉาวิเศษณ์	๘. ประติชญาวิเศษณ์
๙. ปฏิเสธวิเศษณ์	

๓. หน้าที่ของคำวิเศษณ์ ๔ อย่าง ได้แก่

๑. ขยายคำนาม เช่น บ้านเก่าท่าสี่ใหม่
๒. ขยายคำสรรพนาม เช่น เธอทั้งหลายโปรดคบคบบูหรี
๓. ขยายคำกริยา เช่น เขาวิ่งเร็ว
๔. ขยายคำวิเศษณ์ เช่น เด็กคนนั้นกินจุมาก

๔. เติมคำในช่องว่างดังนี้ (อยู่ในคุลยพินิจของผู้สอน)

- ๑) ถ้าเรามีร่างกาย **สมบูรณ์** สุขภาพ **แข็งแรง** จิตใจ **ดี** ก็นับว่าเราเป็นคนโชคดี
- ๒) วันนี้มีเค้าว่าฝนจะตก **หนัก** เพราะท้องฟ้ามีด **ครึ้ม** และอากาศชื้น **มาก**
- ๓) นางงามในวรรณคดีไทยจะต้องมีรูปร่าง **สันทัด** ผิว **สวย**

ผม **ดำ** ท่วงทีกริยา **อ่อนโยน**

แบบประเมินการปฏิบัติตามใบงาน กลุ่มที่

ที่	รายการที่ประเมิน	ระดับคะแนน					หมายเหตุ
		๕	๔	๓	๒	๑	
๑	บอกความหมายและประเภท ของคำวิเศษณ์ได้สมบูรณ์ถูกต้อง						
๒	บอกหน้าที่และใช้คำวิเศษณ์ได้ถูกต้อง						
๓	ความสะอาดเรียบร้อย						
๔	ความร่วมมือในกิจกรรมกลุ่ม						
รวม							
คะแนนรวมที่ได้							

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บทเรียน เรื่อง คำบุพบท

ใบความรู้ที่ ๑

เรื่อง ความหมาย ประเภทและหน้าที่ของคำบุพบท

ความหมายของคำบุพบท

คำบุพบท คือคำที่ใช้หน้าคำนาม คำสรรพนาม คำกริยา หรือคำวิเศษณ์ เพื่อบอกตำแหน่งของคำเหล่านั้น และแสดงความสัมพันธ์กันระหว่างคำหรือประโยค ว่าเกี่ยวข้องกันอย่างไร

ตัวอย่าง

- สุนทรภู่เป็นบิดา แห่ง กลอนตลาด
- ฉันอยู่ใกล้ เธอ
- เขาอยู่กัน ตาม มี ตาม เกิด

ประเภทของคำบุพบท

คำบุพบท จำแนกออกได้ ๒ ประเภท คือ

๑. คำบุพบทที่แสดงความสัมพันธ์กับบทอื่น ได้แก่

- ๑.๑ นามกับนาม เช่น ฉันชอบนาฬิกา ของนายแดง
- ๑.๒ นามกับสรรพนาม เช่น มือของ เขาสวยมาก
- ๑.๓ นามกับกริยา เช่น อาหาร สำหรับ รับประทานมีอะไรบ้าง
- ๑.๔ สรรพนามกับนาม เช่น เธอพบใคร ใน ห้องนั้น
- ๑.๕ สรรพนามกับสรรพนาม เช่น อะไร ของ เธอที่หายไป
- ๑.๖ สรรพนามกับกริยา เช่น เธอเห็น แก่ ก็น
- ๑.๗ กริยากับนาม เช่น พี่คุย กับ น้อง

- ๑.๘ กริยากับสรรพนาม เช่น เขาคิด ของ เขาเอง
 ๑.๙ กริยากับกริยา เช่น กิน เพื่อ อยู่
 ๑.๑๐ ประโยคกับประโยค เช่น เขานอน ตั้งแต่ ฝนตกครั้งแรก

๒. คำบุพบทที่ไม่แสดงความสัมพันธ์กับบทอื่น ได้แก่ คำบุพบทที่เป็นคำร้องเรียก มักมีคำว่า ดูกร ดูก่อน ดูรา ข้าแต่ ดูเนาะ คำบุพบททั้ง ๕ คำนี้มีได้ทำหน้าที่ประกอบส่วนใดของประโยคนอกจากเป็นคำร้องเรียกเท่านั้น

ตัวอย่าง

- ดูกร มหาพราหมณ์ ท่านจงทำตามที่เราบอก
- ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย เราขอเตือนท่านทั้งหลายให้เป็นผู้สงบ
- ดูรา สหายที่รัก ขอท่านจงมีความอดทนเถิด
- ข้าแต่ ท่านผู้เจริญทั้งหลาย
- ดูเนาะ .. พี่น้องทั้งหลาย บัดนี้เรามาช่วยท่านแล้ว

หน้าที่และตัวอย่างการใช้คำบุพบท

คำบุพบททำหน้าที่ในประโยค ดังนี้

๑. นำหน้าคำนาม ตัวอย่าง เช่น

เงิน ของ ครูหาย
 เขานั่ง บน เก้าอี้

๒. นำหน้าคำสรรพนาม ตัวอย่าง เช่น

ฉันคิด ถึง เธอเสมอ
 หนังสือ ของ เขาอยู่ที่นี้

๓. นำหน้าคำกริยา ตัวอย่าง เช่น

เขาเห็น แก่ กิน
 เขาทำงานหนัก จนกระทั่ง ตาย

๔. นำหน้าคำวิเศษณ์ ตัวอย่าง เช่น

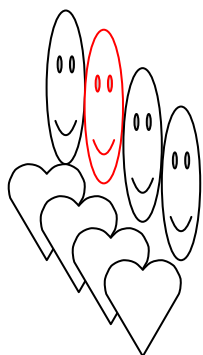
เขามา โดย เร็ว

ฉันพูด ตาม จริง

๕. นำหน้าประโยค ตัวอย่าง เช่น

เขามา ตั้งแต่ ฉันตื่นนอน

เขาพูดเสียงดัง กับ คนที่หูตึง

ใบงานที่ ๑ กลุ่มที่ ชั้น ม. ๑

เลขที่	รายชื่อสมาชิก	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
<p>คำชี้แจง : นักเรียนทุกกลุ่มเติมคำในช่องว่างต่อไปนี้ให้ถูกต้อง</p> <p>๑. คำบุพบท หมายถึง</p> <p>.....</p> <p>๒. คำบุพบท มี.....ประเภท ได้แก่</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>๓. จงระบุหน้าที่ของบุพบทมา ๕ อย่าง ยกตัวอย่างประกอบ</p> <p>๑.</p> <p>๒.</p> <p>๓.</p> <p>๔.</p> <p>๕.</p> <p>๔. คู่มือเรียน หลักการใช้ภาษาไทย ม.๑ สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช หน้า ๖๗-๖๘ ประกอบ</p> <p>๑) ฉันเห็นตาที่เดียว เธอเป็นคนหิบบปากกานายแดงไป</p> <p>๒) จำเลยให้การ ศาล.....ความเป็นจริง</p> <p>๓) เขาทำงานหนักลูก</p> <p>๔) เสื้อตัวนี้เหมาะรูปร่างของเธอ</p> <p>๕) ควรเรียนวิธีรับประทานอาหารช้อนส้อม</p>			

เฉลยใบงานที่ ๑

เติมคำในช่องว่างดังนี้

๑. คำบุพบท หมายถึง คำที่ใช้หน้าคำนาม คำสรรพนาม คำกริยา หรือคำวิเศษณ์ เพื่อบอกตำแหน่งของคำเหล่านั้นและแสดงความสัมพันธ์กัน
๒. คำบุพบท มี ๒ ประเภท ได้แก่
 ๑. คำบุพบทที่แสดงความสัมพันธ์กับบทอื่น เช่นคำว่า แก่ เพื่อ ต่อ แต่ กว่า จาก แห่ง ของ เมื่อ เป็นต้น
 ๒. คำบุพบทที่ไม่แสดงความสัมพันธ์กับบทอื่น เช่นคำว่า คู่ก่อน คู่รา ข้าแต่ แนะ เป็นต้น
๓. หน้าที่ของคำบุพบทมี ๕ อย่าง ได้แก่
 ๑. นำหน้าคำนาม ตัวอย่าง เช่น เขานั่งบนเก้าอี้
 ๒. นำหน้าคำสรรพนาม ตัวอย่าง เช่น หนังสือของเขายูที่นี้
 ๓. นำหน้าคำกริยา ตัวอย่าง เช่น เขาเห็นแก่กิน
 ๔. นำหน้าคำวิเศษณ์ ตัวอย่าง เช่น ฉันพูดตามจริง
 ๕. นำหน้าประโยค ตัวอย่าง เช่น เขามาตั้งแต่ฉันตื่นนอน
๔. เติมคำในช่องว่างดังนี้ (อยู่ในดุลยพินิจของผู้สอน)
 - ๑) ฉันเห็น กับ ตาที่เดียว เธอเป็นคนหยิบบากกา ของ นายแดงไป
 - ๒) จำเลยให้การ ต่อ ศาล ตาม ความเป็นจริง
 - ๓) เขาทำงานหนัก เพื่อ ลูก
 - ๔) เสื้อตัวนี้เหมาะ กับ รูปร่างของเธอ
 - ๕) ควรเรียนวิธีรับประทานอาหาร ด้วย ซ้อนส้อม

แบบประเมินการปฏิบัติตามใบงาน กลุ่มที่

ที่	รายการที่ประเมิน	ระดับคะแนน					หมายเหตุ
		๕	๔	๓	๒	๑	
๑	เติมคำในช่องว่างได้สมบูรณ์ถูกต้อง						
๒	ใช้ภาษาและเขียนหนังสือได้ถูกต้อง						
๓	ความสะอาดเรียบร้อย						
๔	ความร่วมมือในกิจกรรมกลุ่ม						
รวม							
คะแนนรวมที่ได้							

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บทเรียน เรื่อง คำสันธาน

ใบความรู้ที่ ๑

เรื่อง ความหมาย ประเภทและหน้าที่ของคำสันธาน

ความหมายของคำสันธาน

คำสันธาน คือคำที่ทำหน้าที่เชื่อมคำกับคำ วลีกับวลี หรือประโยคกับประโยค เพื่อให้คำหรือข้อความ หรือประโยคมีความเชื่อมกันอย่างสละสลวย

ตัวอย่าง

- ฉันรักเธอ แต่ เธอไม่รู้หรอก
- คุณจะดื่มน้ำชา หรือ กาแฟคะ
- แม้ว่า เขายากจน แต่ เขาก็ตั้งใจเรียน

ประเภทของคำสันธาน

คำสันธาน จำแนกประเภทออกได้ดังนี้

๑. สันธานเชื่อมความคล้อยตามกัน ได้แก่คำว่า และ กับ ทั้ง...และ พอ...ก็ ฯลฯ

ตัวอย่าง

- เขา และ เธอไปเที่ยวน้ำตก
- พอ ฝนตกน้ำ ก็ท่วม

๒. สันธานเชื่อมความขัดแย้งกัน ได้แก่คำว่า แต่ แต่ว่า ถึง...ก็ ถ้า...ก็ แม้...ก็ ฯลฯ

ตัวอย่าง

- เขายืนยัน แต่ สอบตก
 - ถึงแม้ เขาจะปฏิเสธ ก็ ไม่พินิจ
๓. สันธานเชื่อมความที่เป็นเหตุเป็นผลกัน ได้แก่คำว่า จึง เพราะฉะนั้น

เพราะ ...จึง ฯลฯ

ตัวอย่าง

- เธอขยัน จึง สอบได้คะแนนดี
 - เพราะ เขาไม่ชอบ จึง ไม่ตั้งใจเรียน
๔. สันธานเชื่อมความให้เลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่คำว่า หรือ

ไม่...ก็ มิฉะนั้น ฯลฯ

ตัวอย่าง

- เธอจะไปงานเลี้ยง หรือ จะอยู่บ้าน
 - เธอต้องมาให้ทัน มิฉะนั้น จะถูกตัดสิทธิ์
๕. สันธานเชื่อมความต่างต่อนกัน ได้แก่คำว่า ฝ่าย ส่วน ฯลฯ

ตัวอย่าง

- ฉันเขียนหนังสือ ส่วน เธอเอาแต่นอน
 - หนึ่งเล่าเจ้านั้นก็เฉยอยู่
๖. สันธานเชื่อมความเพื่อสละสลวย ได้แก่คำว่า อันว่า อย่างไรก็ตาม

อย่างไรก็ตาม ฯลฯ

ตัวอย่าง

- คำสันธานนี้ยาก อย่างไรก็ตาม ครูจะอธิบายให้นักเรียนเข้าใจให้ได้
- อันว่า ความกรุณาปรานีจะมีใครบังคับก็หาไม่

๗. สันธานเชื่อมความแสดงความเปรียบเทียบ ได้แก่คำว่า เหมือนกับ
ราวกับ คู่จตุรัส ฯลฯ

ตัวอย่าง

- เขาวีงเร็ว ราวกับ ลมพัด
- นัยน์ตาเธอ ดูจ เนื้อทราย

หน้าที่และตัวอย่างการใช้คำสันธาน

๑. ทำหน้าที่เชื่อมคำกับคำที่เป็นชนิดเดียวกัน

ตัวอย่าง :

ในตระกร้าผลไม้มีมะม่วง มะปราง ส้มโอ และทุเรียน

๒. ทำหน้าที่เชื่อมประโยคกับประโยค

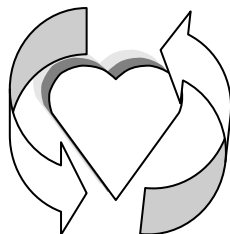
ตัวอย่าง :

หยกขยันทำงาน จึง เป็นที่รักของป้าสมศรี

๓. ทำหน้าที่เชื่อมข้อความกับข้อความ

ตัวอย่าง :

การเชื่อข่าวลือที่เขาเล่าต่อ ๆ กันมา มักจะเสียงาน ฉะนั้น เมื่อฟังข่าวใด ๆ แล้ว ควรไตร่ตรองให้รอบคอบเสียก่อน

ใบงานที่ ๑ กลุ่มที่ ชั้น ม.๑

เลขที่	รายชื่อสมาชิก	ตำแหน่ง	หมายเหตุ

คำชี้แจง : นักเรียนทุกกลุ่มเติมคำในช่องว่างต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. คำสันธาน หมายถึง

.....

๒. คำสันธาน มี.....ประเภท ได้แก่

.....

.....

.....

๓. จงระบุหน้าที่ของคำสันธานมา ๓ อย่าง และยกตัวอย่างประกอบ

๑.

๒.

๓.

๔. เติมคำในช่องว่างต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑) ฉันชวนเขาแล้วเขาไม่มา

๒)เขาจะยากจน เขาไม่โกงใคร

๓) เขาประมาท เขาจับรถชนเด็ก

๔) เขาไว้ใจให้เราทำเรื่องนี้ให้เสร็จ เราจะเหลวไหลไม่ได้

๕) เธอจะไปรับเงินเองเธอจะมอบมันทะเลให้ใครไปแทน

เฉลยใบงานที่ ๑

เติมคำในช่องว่างดังนี้

๑. คำสันธาน หมายถึง คำที่ใช้เชื่อมคำกับคำ ประโยคกับประโยคหรือข้อความกับข้อความเพื่อให้สละสลวย

๒. คำสันธาน มี ๗ ประเภท ได้แก่

๑. สันธานเชื่อมความคล้ายตามกัน ได้แก่คำว่า และ กับ
๒. สันธานเชื่อมความขัดแย้งกัน ได้แก่คำว่า แต่ แต่ว่า ถึง...ก็
๓. สันธานเชื่อมความที่เป็นเหตุเป็นผลกัน ได้แก่คำว่า จึง เพราะฉะนั้น
๔. สันธานเชื่อมความให้เลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่คำว่า หรือ
๕. สันธานเชื่อมความต่างต่อนกัน ได้แก่คำว่า ฝ่าย ส่วน ฯลฯ
๖. สันธานเชื่อมความเพื่อสละสลวย ได้แก่คำว่า อันว่า อย่างไรก็ตาม
๗. สันธานเชื่อมความแสดงความเปรียบเทียบ ได้แก่คำว่า เหมือนกับ

๓. หน้าที่ของคำสันธาน ๓ อย่าง ได้แก่

๑. ทำหน้าที่เชื่อมคำกับคำ เช่น หล่อนชอบทั้งมะลิและกุหลาบ
๒. ทำหน้าที่เชื่อมประโยคกับประโยค เช่น เขาเที่ยวคร่ำครวญเขาจึงสงบตก
๓. ทำหน้าที่เชื่อมข้อความกับข้อความ เช่น คนเราต้องการปัจจัย ๔

ด้วยเหตุนี้ เราจึงจำเป็นต้องประกอบอาชีพเพื่อให้ได้เงินมาซื้อปัจจัย ๔

๔. เติมคำในช่องว่างดังนี้

- ๑) ฉันชวนเขาแล้ว แต่ เขาไม่มา
- ๒) ถึง เขาจะยากจน เขา ก็ ไม่โง่งโง่
- ๓) เพราะ เขาประมาท เขา จึง ขับรถชนเด็ก
- ๔) เขาไว้ใจให้เราทำเรื่องนี้ให้เสร็จ ดังนั้น เราจะเหลวไหลไม่ได้
- ๕) เธอจะไปรับเงินเอง หรือ เธอจะมอบฉันทะให้ใครไปแทน

แบบประเมินการปฏิบัติตามใบงาน กลุ่มที่ชั้น ม. ๑

ที่	รายการที่ประเมิน	ระดับคะแนน					หมายเหตุ
		๕	๔	๓	๒	๑	
๑	บอกความหมายและประเภท ของคำสันธานได้สมบูรณ์ถูกต้อง						
๒	บอกหน้าที่และใช้คำสันธานได้ถูกต้อง						
๓	ความสะอาดเรียบร้อย						
๔	ความร่วมมือในกิจกรรมกลุ่ม						
รวม							
คะแนนรวมที่ได้							

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บทเรียน เรื่อง คำอุทาน

ใบความรู้ที่ ๑

เรื่อง ความหมายและประเภทของคำอุทาน

ความหมายของคำอุทาน

คำอุทาน คือคำที่เปล่งออกมาเพื่อแสดงความรู้สึกของผู้พูด ไม่จัดเป็นส่วนสำคัญในประโยค คือไม่เป็นส่วนของภาคประธานหรือภาคแสดง แต่คำอุทานบ่งบอกให้ผู้ฟังรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของผู้พูดในขณะนั้น ดังนั้น การพิจารณาความหมายของคำอุทานเราจึงต้องพิจารณาให้สัมพันธ์กับข้อความของประโยคนำหน้า หรือประโยคหลังคำอุทานนั้น ๆ ด้วย แต่ในบางกรณีผู้พูดอาจเปล่งคำอุทานโดยไม่มีประโยคก็ได้

ประเภทของคำอุทาน

คำอุทาน แบ่งได้ ๒ ประเภท คือ

๑. **คำอุทานบอกอาการ** คำอุทานประเภทนี้เป็นคำที่เปล่งออกมาเมื่อมีความรู้สึกต่าง ๆ เช่น

เมื่อรู้สึกแปลกใจ	ก็เปล่งออกมาว่า โอ้โฮ แหม อะไรกัน
เมื่อรู้สึกสงสาร	ก็เปล่งออกมาว่า อนิจจา โถ พุทโธ พุทโธเอ๋ย
เมื่อรู้สึกเจ็บ	ก็เปล่งออกมาว่า โอ๊ย โอ๊ย อู๊ย
เมื่อรู้สึกผิดหวัง	ก็เปล่งออกมาว่า ว้า เฮ้อ
เมื่อรู้สึกหวาดกลัว	ก็เปล่งออกมาว่า แย่แล้ว ตายละวา
เมื่อรู้สึกตกใจ	ก็เปล่งออกมาว่า ว้าย อู๊ยต้ายตาย

๒. คำอุทานเสริมบท คำอุทานประเภทผู้ใช้มักไม่คำนึงถึงคำเสริม แต่มุ่งจะเสริม
 น้ำหนักแก่คำที่ถูกเสริม และผู้กล่าวมักจะเกิดความรู้สึกอย่างไรอย่างหนึ่ง เช่น

เมื่อรู้สึกโล่งใจ อาจอุทานว่า เออ! หมดเรื่องหมดราวกันเสียที

เมื่อรู้สึกรำคาญ อาจอุทานว่า คู่มือไม้ฉันเป็นอนหมด

เมื่อรู้สึกรังเกียจ อาจอุทานว่า เมื่อไร จะตัดผมตัดผมเสียที

ตัวอย่างแถบประโยคการใช้คำอุทาน

๑. พุทโธ! ก็แค่นี้เอง
๒. อื้อ! เจ็บเหลือเกิน
๓. ้วย! เกรดสี่เขี้ยวหรือ
๔. มันไม่มีหนังสือหน้าหา อะไรหรอก
๕. เธอเข้าอกเข้าใจมากแค่ไหน

ใบงานที่ ๑ กลุ่มที่ ชั้น ม.๑

เลขที่	รายชื่อสมาชิก	ตำแหน่ง	หมายเหตุ

คำชี้แจง : นักเรียนทุกกลุ่มเติมคำในช่องว่างต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. คำอุทาน หมายถึง

.....

๒. คำอุทาน มี.....ประเภท ได้แก่

.....

.....

๓. จงแต่งประโยคที่มีคำอุทานมา ๕ ประโยค

๑)

๒)

๓)

๔)

๕)

๔. จงเติมคำอุทานเสริมบทต่อไปนี้ให้เหมาะสม

๑) เธออาบน้ำ.....แล้วหรือยัง

๒) จงหมั่นดูหนังสือ.....หน่อยนะ

๓) เธอ.....ได้ดีแล้วอย่าลืมนั่นล่ะ

๔) เขาของฝาก.....คิดมือไปด้วย

๕) เขาไม่มี.....สตาจค์มากมายพอที่จะฝากมาหรรอกนะ

เติมคำในช่องว่างดังนี้

๑. คำอุทาน หมายถึง คำที่เปล่งออกมาเพื่อแสดงอารมณ์ หรือความรู้สึกของผู้พูด
๒. คำอุทาน มี ๒ ประเภท ได้แก่
 ๑. คำอุทานบอกอาการ
 ๒. คำอุทานเสริมบท
๓. แต่งประโยคที่มีคำอุทาน ๕ ประโยค (อยู่ในดุลยพินิจของผู้สอน)
๔. เติมคำอุทานเสริมบทต่อไปนี้
 - ๑) เธออาบน้ำอาบทำแล้วหรือยัง
 - ๒) จงหมั่นดูหนังสือหน้าหนังสือหาหน่อยนะ
 - ๓) เธอได้ดิบได้ดีแล้วอย่าลืมฉันล่ะ
 - ๔) เขาของฝากติดไม้ติดมือไปด้วย
 - ๕) เขาไม่มีสตั่งสตางค์มากมายพอที่จะฝากมาหอรอกนะ

แบบประเมินการปฏิบัติตามใบงาน กลุ่มที่ชั้น ม.๑

ที่	รายการที่ประเมิน	ระดับคะแนน					หมายเหตุ
		๕	๔	๓	๒	๑	
๑	เติมคำในช่องว่างได้สมบูรณ์ถูกต้อง						
๒	ใช้คำอุทาน / แต่งประโยคได้ เหมาะสม						
๓	ความสะอาดเรียบร้อย						
๔	ความร่วมมือในกิจกรรมกลุ่ม						
รวม							
คะแนนรวมที่ได้							

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บรรณานุกรม

- นพดล จันทรเพ็ญ. การใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: แสงศิลป์การพิมพ์, ๒๕๓๕.
- บรรเทา กิตติศักดิ์. หนังสือเรียนภาษาไทย ท ๐๑๑ เสริมทักษะภาษา ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๔.
- พรทิพย์ แฟงสุด. หนังสือชุดเสริมประสบการณ์ ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑
ท ๑๐๑ ท ๑๐๒. กรุงเทพฯ: พิสิกส์เซ็นเตอร์, ๒๕๓๔.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพฯ:
นามมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, ๒๕๔๖.
- วราภรณ์ บำรุงกุล. อ่านถูก สะกดถูก คำ ความหมาย ประโยค. พิมพ์ครั้งที่ ๒.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เลิฟแอนด์ลิฟ เพรส, ๒๕๓๕.
- วิชาการ, กรม. คู่มือครูภาษาไทย หลักภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.
พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๑.
- _____. หนังสือเรียนภาษาไทย ท ๑๐๑ ท ๑๐๒ หลักภาษาไทย เล่ม ๑.
พิมพ์ครั้งที่ ๓๑. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๑.
- สุระ คามาพงษ์ และคณะ. หลักการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑. กรุงเทพฯ:
วัฒนาพานิช, ๒๕๕๔.
- เสนีย์ วิลาวรรณ. ชุดพัฒนาทักษะภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เล่ม ๑. กรุงเทพฯ:
วัฒนาพานิช, ๒๕๔๖.